

5. Ceny

Celková cenová hladina ve 2. čtvrtletí rostla.	Celková cenová hladina měřená deflátorem HDP se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšila o 10,2 %. Tempo tak mírně zvolnilo oproti předchozímu čtvrtletí. Výrazně zpomalovalo meziroční tempo růstu cen spotřeby (z 12,2 % na 9,0 %), zejména spotřeby domácností (10,0 %). Ceny kapitálových statků se meziročně zvýšily o 3,3 %, což představuje prudké zpomalení (v 1. čtvrtletí ceny rostly o 10,2 %). Meziroční směnné relace dosáhly výrazných 104,6 % a výrazně kladné byly v případě zboží (104,7 %) i služeb (103,1 %). Mezičtvrtletně se celková cenová hladina ve 2. čtvrtletí zvýšila o 1,1 %. Klesly ceny spotřebních statků (-0,2 %) i kapitálových statků (-1,9 %). Mezičtvrtletní směnné relace dosáhly 102,9 %. Přitom směnné relace obchodu se zbožím činily 102,7 % a se službami 103,5 %.
Meziroční růst spotřebitelských cen zpomalil.	Index spotřebitelských cen se ve 2. čtvrtletí 2023 meziročně zvýšil o 11,1 %. To představuje výrazné zpomalení meziročního tempa oproti 1. kvartálu (16,4 %). Velký podíl na zmírnění má zejména vysoká srovnávací základna loňského roku. Pohled na index s bází v roce 2015 totiž zřetelněji ukazuje, že po letošním lednovém prudkém navýšení už úroveň spotřebitelských cen rostla jen mírně ¹ . K oslabení meziročního tempa ve 2. čtvrtletí nejvíce přispíval vývoj cen potravin a nealkoholických nápojů, bydlení a energií a dopravy, které v loňském 1. pololetí dominovaly růstu cen. Navzdory výraznému zpomalení tempa ale bydlení a energie stejně jako potraviny a nealkoholické nápoje zůstávaly tahounem a přispívaly z více než poloviny k meziročnímu přírůstku spotřebitelských cen. Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny ve 2. čtvrtletí zvýšily o 0,3 %.
Zmírnil se přírůstek cen bydlení a energií.	Ceny bydlení a energií se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily o 16,0 %. Růst tak zpomalil z předchozích 22,2 %, ale zůstal relativně vysoký a vzhledem k velké váze bydlení a energií ve spotřebitelském koši přispíval z více než třetiny k celkovému meziročnímu nárůstu spotřebitelských cen. Mezičtvrtletně ceny bydlení a energií vzrostly o 0,2 %. Zpomalení meziročního tempa se nejvíce dotklo cen elektrické a tepelné energie, plynu a ostatních paliv, které byly meziročně vyšší o 33,8 %. U ostatních služeb souvisejících s bydlením se nárůst držel na výrazných 15,9 % a ceny běžné údržby a drobných oprav bytu vzrostly o 12,2 %. Meziroční přírůstek nájemného z bytu mírně posílil na 6,9 %, ale u imputovaného nájemného ² došlo k dalšímu zmírnění tempa na 3,1 %.
Ceny potravin a nealkoholických nápojů mezičtvrtletně klesly.	Výrazné zpomalení meziročního růstu ve 2. čtvrtletí se týkalo také cen potravin a nealkoholických nápojů, u kterých přírůstek dosáhl 14,6 %. Mezičtvrtletně ceny potravin a nealkoholických nápojů klesly o 0,6 %. Oslabení meziroční dynamiky bylo obzvláště výrazné v případě olejů a tuků (z 23,5 % v 1. čtvrtletí na 2,4 % ve 2. kvartálu), masa (z 24,4 % na 8,6 %), mléka, sýrů a vajec (z 32,7 % na 17,4 %) a pekárenských výrobků a obilovin (z 26,5 % na 16,8 %). Silný růst cen se udržel u zeleniny (22,6 %), cukru, marmelády, medu, čokolády, cukrovinek a cukrářských výrobků (20,0 %) a ostatních potravinářských výrobků (17,4 %). Růst cen ovoce posílil na 14,4 %.
Ceny různých služeb dále silně rostly.	Výrazný zůstal meziroční růst cen mnohých služeb. K celkovému meziročnímu růstu spotřebitelských cen značně přispívaly ceny rekreací a kultury, které se zvýšily o 11,7 %. Významný vliv měly především ceny dovolených s komplexními službami (17,3 %), rekreačních a kulturních služeb (10,8 %) a ostatních předmětů pro rekreaci a volný čas (13,9 %). Mezičtvrtletně se ceny rekreací a kultury snížily o 0,3 %. Přes

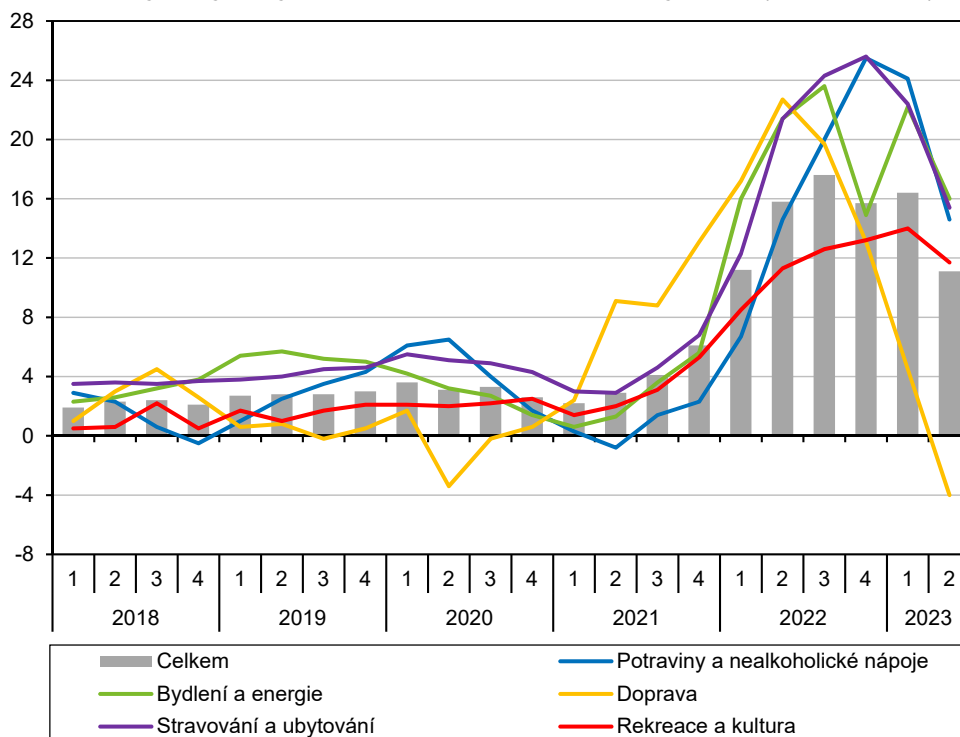
¹ Mezi červnem 2023 a prosincem 2022 se spotřebitelské ceny zvýšily o 7,2 %. Z toho většina z posunu připadá na leden, kdy se obvykle mění ceníky a letos nárůst zahrnul i zrušení energetického tarifu – mezi letošním červnem a lednem dosáhlo navýšení cen jen 1,2 %. Mezi červnem 2022 a prosincem 2021 ale přírůstek dosáhl 13,2 % a z toho mezi červnem a lednem ceny vzrostly o 8,3 %.

² Imputované nájemné vyjadřuje náklady vlastnického bydlení. Kromě samotných cen bydlení zahrnuje i náklady na výstavbu a renovace a další poplatky. Více na: <https://www.czso.cz/csu/czso/metodicka-poznamka-k-indexu-spotrebitelskych-cen-imputovane-najemne>.

oslabení meziročního růstu zůstal výrazný také příspěvek cen stravování a ubytování, které byly meziročně vyšší o 15,4 %. Přitom ceny stravovacích služeb meziročně rostly o 15,5 % a ubytovacích služeb o 15,1 %. Ceny stravování a ubytování měly jeden z nejvyšších mezičtvrtletních přírůstků (2,7 %) v celém spotřebním koši. Ceny ostatního zboží a služeb³ meziročně vzrostly o 11,2 % a mezičtvrtletně byly vyšší o 1,4 %.

Graf č. 10 Ceny ve vybraných oddílech indexu spotřebitelských cen (meziročně v %)

Zdroj: ČSÚ

Meziroční tempo růstu cen odívání a obuvi i bytového vybavení zůstalo výrazné.

Ve 2. čtvrtletí přetrvávalo výrazné meziroční tempo růstu cen odívání a obuvi (12,2 %) i bytového vybavení, zařízení domácností a oprav (10,4 %). Ceny v obou oddílech se silně zvyšovaly také mezičtvrtletně – odívání a obuv zdražily o 2,2 % a bytové vybavení, zařízení domácností a opravy o 1,6 %. Meziroční tempo růstu cen alkoholických nápojů a tabáku zůstávalo ve 2. čtvrtletí poměrně stabilní (6,5 %, mezičtvrtletně zde ceny vzrostly o 0,4 %). Nezměnil se meziroční přírůstek cen v oblasti zdraví (9,5 %, 3,1 % mezičtvrtletně) a stabilní bylo tempo u cen vzdělávání (7,2 %, 0,2 % mezičtvrtletně). Posílil meziroční růst cen pošt a telekomunikací (3,9 %, 1,4 % mezičtvrtletně).

Ceny dopravy jako jediné meziročně klesaly.

Jediný oddíl spotřebního koše, kde ceny meziročně klesaly, byla doprava. Ceny se zde snížily o 4,0 % a výhradně za tím stálo snížení nákladů na provoz osobních dopravních prostředků o 10,3 %. Výrazně se zmínil meziroční růst cen nákupu automobilů, motocyklů a jízdních kol (1,0 %). Na ceny dopravních služeb přestal působit vliv loňského omezení studentských slev na jízdném, takže tempo výrazně zpomalilo oproti předchozímu čtvrtletí. Stále ale dopravní služby meziročně zdražily o výrazných 11,3 %. Ceny dopravy se potřeť v řadě snížily i mezičtvrtletně, a to o 0,8 %.

Růst spotřebitelských cen v EU zpomalil.

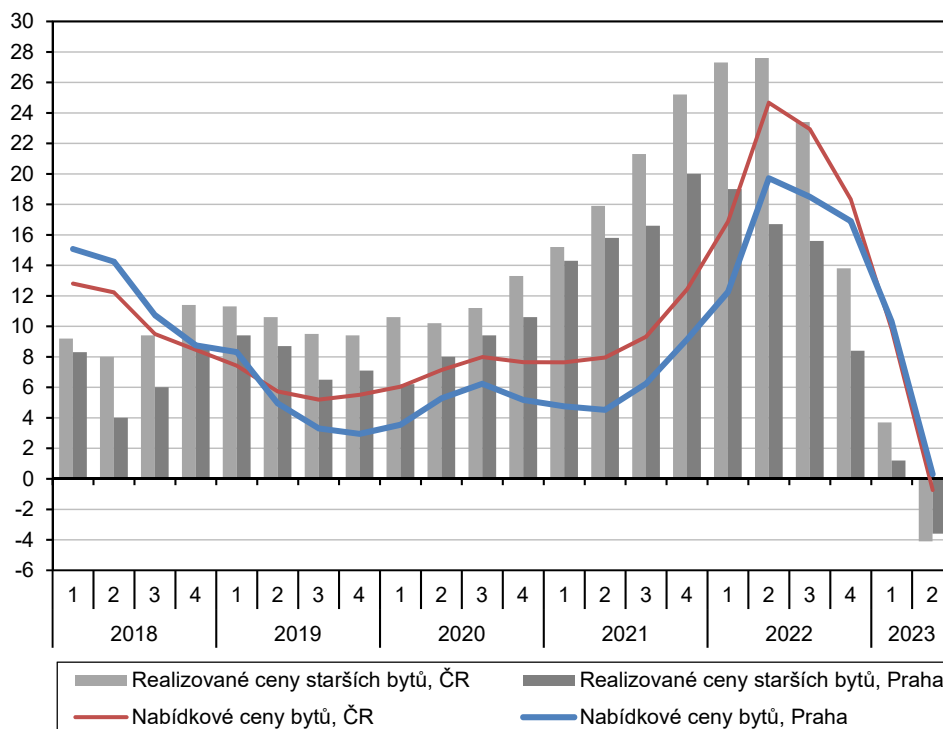
Harmonizovaný index spotřebitelských cen (HICP)⁴ v Evropské unii ve 2. čtvrtletí meziročně vzrostl o 7,2 %. Meziroční dynamika spotřebitelských cen v EU podobně jako v domácí ekonomice od začátku roku zpomaluje, především pod vlivem klesajících

³ Zahrnuje služby osobní péče a osobní potřeby a doplňky, sociální péči, pojištění a další finanční služby apod.

⁴ Oproti indexu spotřebitelských cen, který ČSÚ pro českou ekonomiku sestavuje, HICP neobsahuje imputované nájemné, což bývá zdrojem rozdílů mezi HICP a Indexem spotřebitelských cen.

cen energií a paliv. Na druhé straně v průběhu 1. pololetí zůstával silný růst cen potravin. Nejvíce se podle HICP meziročně ve 2. čtvrtletí zvyšovaly spotřebitelské ceny v Maďarsku (22,1 %), kde masivně rostly zejména ceny potravin, stravování a ubytování a bydlení a energií. Dvouciferné meziroční přírůstky ale měla většina oddílů v maďarském spotřebním koši. Další země v pořadí – Česko (12,6 %), Slovensko (12,5 %) a Polsko (12,5 %) se za Maďarskem umístily s výrazným odstupem. V celé EU se spotřebitelské ceny meziročně zvyšovaly, ale v některých zemích se inflace již vrátila do mírného pásma – v Lucembursku ceny vzrostly meziročně o 1,9 %, v Belgii o 2,6 % a ve Španělsku o 2,8 %. Mezičtvrtletně se spotřebitelské ceny v EU ve 2. čtvrtletí zvýšily o 1,6 %. Nejvyšší mezičtvrtletní přírůstek měly ceny na Maltě (6,0 %), v Estonsku (2,9 %) a Řecku (2,9 %). Spotřebitelské ceny mezičtvrtletně klesly v Belgii (-0,9 %) a Dánsku (-0,5 %).

Graf č. 11 Ceny nemovitostí (meziroční změna, v %)

Zdroj: ČSÚ

Nabídkové ceny bytů se meziročně snížily.

Nabídkové ceny bytů dosáhly vrcholu na konci loňského roku a v 1. i 2. čtvrtletí 2023 došlo ke dvěma mezičtvrtletním poklesům (-1,9 % a -1,7 %). Ve 2. čtvrtletí nabídkové ceny poprvé od 2. kvartálu 2013 meziročně klesly, a to o 0,7 %. Pokles se meziročně týkal zejména bytů v ČR mimo Prahu (-1,8 %), v Praze ještě byly nabídkové ceny vyšší o 0,3 %. Mezičtvrtletně ale nabídkové ceny klesaly v Praze (-1,8 %) i mimo ni (-1,6 %). Dynamika realizovaných cen starších bytů zpomaluje ještě rychleji než nabídkové ceny, což zčásti dokládá ochlazení na trhu s nemovitostmi. Realizované ceny starších bytů v ČR ve 2. čtvrtletí mezičtvrtletně klesly potřeť v řadě (-2,6 %). Oproti stejnému období loňského roku byly nižší o 4,1 %, poprvé od 4. kvartálu 2013. Realizované ceny starších bytů v Praze přitom meziročně klesly o 3,6 % a mimo Prahu o 4,2 %. Podruhé v řadě se meziročně hluboce propadly i realizované ceny nových bytů v Praze (-6,9 %). Realizované ceny nových bytů klesly v Praze mezičtvrtletně počtvrté v řadě (-0,5 %).

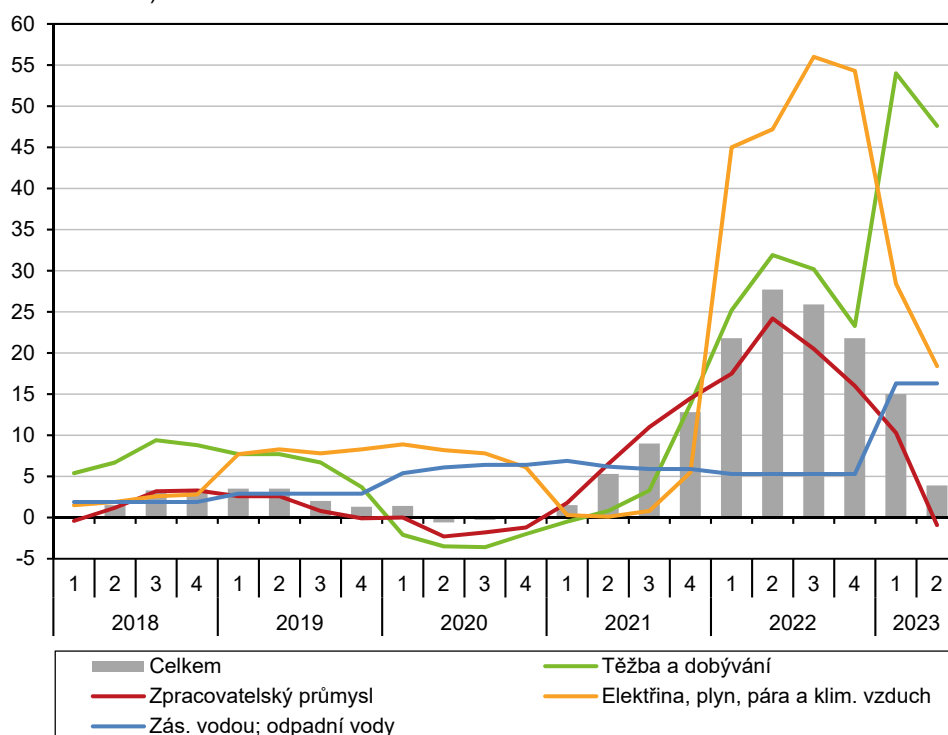
Růst cen průmyslových výrobců značně zpomalil.

Ceny průmyslových výrobců se ve 2. čtvrtletí 2023 meziročně zvýšily o 3,9 %. Přírůstek tak výrazně zpomalil ve srovnání s 1. kvartálem. Mezičtvrtletně se ceny průmyslových výrobců snížily o 2,6 %. Za zpomalením meziročního růstu stál zejména vývoj u cen výrobků a služeb zpracovatelského průmyslu, které byly meziročně nižší o 0,9 % (první

pokles od 4. čtvrtletí 2020). Vliv měla vysoká srovnávací základna loňského roku. Meziročně klesaly hlavně ceny u různých surovin nebo souvisejících výrobků, ale zpomalovala dynamika u většiny druhů výrobků. Výrazný vliv na ceny průmyslových výrobců měl meziroční propad u cen koksu a rafinovaných ropných produktů⁵. Nižší byly ceny chemických látek a přípravků (-13,5 %), které jsou s vývojem cen ropy svázány, dřeva a dřevěných výrobků (-13,3 %), základních kovů (-11,5 %), kovodělných výrobků (-1,7 %) nebo papíru a výrobků z něj (-0,8 %). Výrazně oslabil meziroční růst cen potravinářských výrobků (11,4 %), ale naopak mírně posílila dynamika cen nápojů (14,1 %). Poměrně silný zůstával růst cen strojů a zařízení (8,1 %) stejně jako ceny jejich oprav a instalace (9,4 %). Vyšší byly ceny motorových vozidel (3,3 %) i ostatních dopravních prostředků (7,7 %), základních farmaceutických výrobků a přípravků (4,3 %), počítačů, elektronických a optických zařízení (3,4 %), elektrických zařízení (1,9 %) nebo pryžových a plastových výrobků. Ceny ve zpracovatelském průmyslu klesly mezičtvrtletně potěť v řadě, a to o 1,6 %.

Graf č. 12 Ceny hlavních skupin průmyslových výrobců (meziroční změna, v %, podle klasifikace CPA)

Zdroj: ČSÚ

Ceny těžby a dobývání rostly nejsilněji.

Meziroční růst cen elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu výrazně oslabil na 18,4 % a mezičtvrtletně v této sekci došlo k poklesu cen o 6,3 %. Naopak u cen těžby a dobývání se meziroční přírůstek držel na výrazných 47,6 %, k čemuž přispěl vývoj u těžby černého a hnědého uhlí a lignitu (71,4 %) i ostatní těžby (24,7 %, jde hlavně o stavební materiály). Výrazněji oslabil jen růst cen těžby ropy a zemního plynu (38,6 %). Mezičtvrtletně se ceny těžby a dobývání zvýšily o 1,7 %. Ceny zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami byly meziročně vyšší o 16,3 %.

Meziroční růst cen průmyslových výrobců v EU dále zpomaloval.

Ceny průmyslových výrobců v EU⁶ ve 2. čtvrtletí meziročně klesly o 0,3 %. Výrazně meziročně nižší byly ceny těžby a dobývání (-11,8 %) i elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-7,8 %). Naopak ceny ve zpracovatelském průmyslu

⁵ Přesné hodnoty ukazatele nejsou uvedeny kvůli ochraně individuálních dat.

⁶ Bez cen zásobování vodou a služeb souvisejících s odpadními vodami.

navzdory pokračujícímu zpomalení ještě mírně meziročně vzrostly (0,8 %). Nejvíce ve 2. čtvrtletí meziročně rostly ceny průmyslových výrobců v Maďarsku (35,7 %), na Slovensku (19,1 %) a v Lotyšsku (11,5 %). Naopak k nejsilnějšímu meziročnímu propadu došlo v Irsku (-16,5 %), Řecku (-10,4 %) a Belgii (-9,6 %). Ceny průmyslových výrobců v EU klesly mezičtvrtletně potřetí v řadě (-5,5 %). Prudce se snížily ceny těžby a dobývání (-20,6 %) i elektřiny, plynu, páry a klimatizovaného vzduchu (-17,4 %) a nižší oproti předchozímu čtvrtletí byly také ceny ve zpracovatelském průmyslu (-1,0 %). Mezičtvrtletně klesaly ceny průmyslových výrobců ve všech zemích EU s výjimkou Slovinska (růst o 0,5 %). V pásmu stagnace se pohybovaly ceny na Kypru a Maltě (shodně klesly mezičtvrtletně o 0,1 %), jinde byly poklesy výraznější. Nejsilnější mezičtvrtletní propad měly ve 2. čtvrtletí ceny v Irsku (-12,9 %), Belgii (-12,3 %) a Itálii (-10,2 %).

Zmírnil růst cen
stavebních prací.

Dynamika cen stavebních prací také oslabovala, i když s menší intenzitou než u jiných indexů, protože výraznou položkou v nákladech ve stavebnictví je pracovní síla. Ceny stavebních prací byly dle odhadů ve 2. čtvrtletí 2023 mezičtvrtletně vyšší o 0,8 % a meziročně rostly o 6,9 %. U materiálů a výrobků spotřebovávaných ve stavebnictví došlo podle odhadů k mírnému mezičtvrtletnímu poklesu o 0,1 % a meziroční růst zde zmírnil na 3,2 %.

Meziroční růst cen
tržních služeb posílil.

Ceny tržních služeb se ve 2. čtvrtletí meziročně zvýšily o 6,3 %. Tempo růstu tak zrychlilo ve srovnání s předchozím kvartálem. Ceny tržních služeb vzrostly mezičtvrtletně o 2,8 %. Vývoj u služeb byl ovlivněn posilujícími mzdami, které jsou zde významnou nákladovou položkou. K meziročnímu růstu nejvíce přispíval vývoj cen služeb v oblasti programování a souvisejícím poradenství, které se zvýšily o 9,5 %. Silné bylo také působení cen pozemní a potrubní dopravy (meziroční přírůstek 5,3 %), služeb v oblasti nemovitostí (7,1 %) a služeb v oblasti zaměstnání (25,2 %). Významný vliv na růst cen tržních služeb mělo i posílení meziročního přírůstku cen reklamních služeb a průzkumu trhu (6,4 %) a projevilo se i navýšení cen služeb souvisejících se stavbami a úpravou krajiny (13,7 %), informačních služeb (12,8 %), poštovních a kurýrních služeb (8,0 %), služeb v oblasti pronájmu a operativního leasingu (5,6 %), architektonických a inženýrských služeb, technických zkoušek a analýz (4,1 %), skladování a podpůrných služeb v dopravě (3,6 %) nebo pojištění, zajištění a penzijního financování (2,9 %).

Ceny zemědělských
výrobců klesaly.
Snižovaly se především
ceny v rostlinné výrobě.

Ceny zemědělských výrobců včetně ryb se ve 2. čtvrtletí meziročně propadly o 8,1 %. Šlo o první meziroční pokles od konce roku 2020. Meziročně klesaly jen ceny rostlinné výroby (-20,8 %), ale u živočišné výroby došlo ke zpomalení přírůstku na 12,4 %. Mezičtvrtletně se ceny zemědělských výrobců snížily o výrazných 9,1 % a klesly ceny rostlinné (-11,2 %) i živočišné (-6,6 %) výroby. Meziroční pokles cen rostlinné výroby byl ovlivněn zejména propadem cen obilovin (-22,3 %), z toho ceny pšenice klesly o 28,0 %, ječmene o 13,0 % a kukuřice o 9,1 %, naopak ceny ovsa rostly o 4,1 %. Ceny průmyslových plodin byly meziročně nižší o 34,0 %, a to zejména kvůli olejninám, kde pokles činil -35,1 %. Ceny krmných plodin se meziročně snížily o 1,9 %. U zeleniny a zahradnických produktů naopak posílil meziroční přírůstek cen na 23,9 %. Ceny brambor vzrostly o 29,0 % a u ovoce klesly o 5,9 %. V živočišné výrobě oslabil meziroční přírůstek cen hospodářských zvířat na 14,2 %, nižší byl růst cen prasat a selat (24,1 %), drůbeže (17,0 %) i skotu (0,9 %). Také přírůstek cen mléka se snížil na 7,8 % a vajec na 42,1 %.

Meziroční růst cen zahraničního obchodu ve 2. čtvrtletí dál zpomalil. Kurz koruny vůči euru i dolaru meziročně i mezičtvrtletně posiloval⁷ a působil tak protiinflačně, hlavní roli ale hrála vysoká srovnávací základna loňského roku, zejména výrazná úroveň cen surovin. Ceny vývozu zboží ve 2. čtvrtletí meziročně klesly o 1,8 % a mezičtvrtletně byly nižší o 2,2 %. Nejvíce se meziročně propadaly ceny exportu ostatních surovin⁸ (-25,5 %) a chemikálií (-9,4 %) a nižší byly i ceny potravin a živých zvířat (-4,7 %) a polotovarů⁹ (-4,3 %). Naopak výrazně meziročně vzrostly ceny nápojů a tabáku (18,4 %), vyšší byly ceny minerálních paliv a maziv (2,3 %), průmyslového spotřebního zboží (1,1 %) a strojů a dopravních prostředků (1,0 %).

V případě cen vývozu také došlo k meziročnímu (-7,6 %) i mezičtvrtletnímu (-4,5 %) propadu. Meziročně klesaly hlavně ceny dovozu minerálních paliv a maziv (-32,0 %) a ostatních surovin (-15,8 %). Nižší byly ceny chemikálií (-10,9 %), polotovarů (-7,9 %) a strojů a dopravních prostředků (-1,6 %). Naopak meziročně silně rostly ceny importu nápojů a tabáku (22,2 %), potravin a živých zvířat (6,4 %) a průmyslového spotřebního zboží (5,9 %). Meziroční směnné relace vystoupaly ve 2. čtvrtletí na rekordních 106,3 %. Nejvyšší hodnoty dosáhly směnné relace obchodu s minerálními palivy a mazivy (150,4 %) a kladné byly dále relace obchodu s polotovary (103,9 %), stroji a dopravními prostředky (102,6 %) a chemikáliemi (101,7 %). Do záporu se naopak výrazně dostaly směnné relace v případě ostatních surovin (88,5 %), potravin a živých zvířat (89,6 %), průmyslového spotřebního zboží (95,5 %) a nápojů a tabáku (96,9 %).

⁷ Podle údajů ČNB byl ve 2. čtvrtletí 2023 průměrný kurz koruny vůči euru 23,588 CZK/EUR. V roce 2022 to bylo 24,644 CZK/EUR. Kurz dolaru meziročně výrazně posílil. Ve 2. čtvrtletí 2022 činil průměr 23,156 CZK/USD a letos 21,673 CZK/USD.

⁸ SITC 2 – suroviny nepoživatelné s výjimkou paliv.

⁹ SITC 6 – tržní výrobky tříděné hlavně podle materiálu.